

АНОТАЦІЯ

Щербич В.В. Управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю спеціальністю 073 Менеджмент, галузі знань 07 Управління та адміністрування. – Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2026.

У дисертаційній роботі підприємницький потенціал розглядається як сукупність наявних ресурсів, можливостей, знань, умінь, мотиваційних чинників, що забезпечують здатність суб'єктів господарювання започатковувати та ефективно вести підприємницьку діяльність в умовах певного регіону. До складу підприємницького потенціалу належать людський капітал, фінансові та матеріально-технічні ресурси, інфраструктура підтримки підприємництва, а також рівень інноваційної культури та підприємницької ініціативи, що формується на основі визначення формотворчих складових та відображає взаємозв'язок між елементами інституційного та організаційно-економічного забезпечення.

Сучасні вимоги до формування ефективної системи управління регіональним розвитком зумовлюють зміни підходів та принципів щодо їх практичної реалізації. Важливість налагодження ефективної системи управління регіональним розвитком є запорукою результативного формування підприємницького потенціалу в складних умовах ведення господарської діяльності. Визначено, що ефективність управління підприємницьким потенціалом регіону є багатогранним явищем, що охоплює стратегії, інститути, ресурси, людський капітал та партнерство. Вона вимагає від керівників на регіональному рівні управління не лише компетентності, але й стратегічного бачення, вміння формувати нову якість економічного середовища та підтримувати підприємців в умовах постійних змін. Саме через розвиток підприємництва регіони здатні реалізувати власний економічний потенціал, посилити соціальну стабільність і сприяти сталому розвитку

держави загалом.

Для ефективного управління регіональним розвитком та створення умов для зростання підприємництва необхідне застосування сучасного методичного інструментарію. У роботі запропоновано та обґрунтовано методичні засади дослідження підприємницько-орієнтованого інституційного середовища на регіональному рівні, що дозволяє комплексно визначати вплив інституційних факторів на розвиток підприємництва та надає можливість застосування інноваційних підходів до управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку, які базуються на адаптивності, інтеграції ресурсів та орієнтації на сталі зростання в сучасних соціально-економічних умовах.

Державний функціонально-регуляторний вплив визначено провідним чинником у формуванні підприємницького потенціалу, що забезпечує узгодженість нормативно-правової бази, розвиток освітньо-інноваційної інфраструктури та стимулювання економічної активності. Формування сприятливого підприємницького клімату також передбачає створення відповідних соціальних умов, які спрямовуються на утвердження підприємницької культури, що дозволяє не лише активізувати ділову ініціативу, а й забезпечити її сталість в умовах трансформаційної економіки.

Доведено, що поєднання оцінювального та управлінського компонентів у межах єдиної методики створює передумови для формування цілісної системи управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку в сучасних умовах. Узагальнення напрямів оцінки підприємницького потенціалу за ключовими складовими: фінансовим, інфраструктурним, інноваційним, трудовим та управлінським дає змогу проведення комплексної оцінки на основі багатовимірних показників з метою визначення об'єктивного стану розвитку підприємницького потенціалу регіону.

Дослідженням встановлено, що підприємницьке середовище Вінницької області характеризується високою питомою вагою малого та мікробізнесу, зосередженого у сферах торгівлі, транспорту та ІТ. Сільське господарство залишається провідною галуззю економіки області, але не охоплює широкого

спектру малих ініціатив у форматі ФОП. Нерівномірність розподілу підприємницької активності між секторами вказує на потребу в стимулюванні розвитку сфери послуг, інноваційної та науково-технічної діяльності. Розвиток малого бізнесу в ІТ-сфері демонструє перспективність цієї галузі для подальших регіональних ініціатив, зокрема – у напрямі цифровізації економіки.

Концептуальна модель забезпечення розвитку підприємницького потенціалу на регіональному рівні розроблена з урахуванням стратегічних пріоритетів розвитку Вінницької області. Обґрунтовано її цільову основу, складові функціонального забезпечення, елементи стимулювання, територіальну децентралізацію розвитку, рівень об'єднаних територіальних громад та очікувані результати, до яких належать: зростання кількості суб'єктів підприємництва; активізацію інвестиційних процесів; підвищення рівня зайнятості; зростання інноваційної спроможності бізнесу; посилення експортного потенціалу.

У дослідженні доведено, що управління підприємницьким потенціалом на регіональному рівні забезпечує досягнення системних ефектів, які виходять за межі економіки і охоплюють соціальну, організаційну та інституційну сфери. Їхній синергетичний вплив створює підґрунтя для формування нової моделі регіонального розвитку, заснованої на принципах інклюзивності, сталості та інноваційності. У цьому контексті цифровізація виступає не лише засобом оптимізації процесів, а фундаментом для якісно нової моделі управління, що дозволяє гнучко реагувати на виклики часу та забезпечувати стійкий розвиток регіонального підприємництва.

Обґрунтовано, що цифровізація бізнесу на регіональному рівні є структурною трансформацією взаємодії всіх учасників регіонального ринку, що передбачає зміну традиційних форм співпраці, способів доступу до ресурсів, каналів комунікації та механізмів створення доданої вартості. Така трансформація охоплює не лише внутрішні процеси підприємств, але й міжсекторну взаємодію, налагодження цифрових платформ між бізнесом,

органами влади, науковими установами та суспільством.

Додведено, що управління підприємницьким потенціалом вимагає стратегічного підходу, розвитку людського капіталу, підтримки інноваційної діяльності та міжсекторального партнерства. Ефективне управління має базуватись на впровадженні інструментів smart-спеціалізації, публічно-приватному партнерстві та підвищенні ролі інституцій підтримки підприємництва. Відтак, успішне управління підприємницьким потенціалом є основою економічного зростання, посилення регіональної конкурентоспроможності та реалізації соціально-економічних пріоритетів. Формування сприятливого бізнес-клімату, орієнтація на інновації та підтримка локальних ініціатив дозволять регіону зміцнити рівень конкурентоспроможності та досягти сталого розвитку.

Ключові слова: підприємницький потенціал, управління, підприємництво, регіональний розвиток, економічний потенціал, інноваційний потенціал, інноваційні рішення, децентралізація, діджиталізація, ефективність, інвестиції, інновації, сталий розвиток.

ANNOTATION

Shcherbych V.V. Management of entrepreneurial potential of regional development. – Qualification work on the rights of the manuscript.

The dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy in specialty D3 management, knowledge areas D business, administration and law. – West Ukrainian National University, Ternopil, 2025.

In the dissertation work, entrepreneurial potential is considered as a set of available and hidden resources, opportunities, knowledge, skills and motivational factors that ensure the ability of business entities to initiate and effectively conduct entrepreneurial activity in the conditions of a certain region. The composition of entrepreneurial potential includes human capital, institutional environment, financial and material and technical resources, infrastructure to support entrepreneurship, as well as the level of innovative culture and entrepreneurial

initiative, which is formed on the basis of determining the formative components and reflects the relationship between the elements of institutional and organizational and economic support.

Modern requirements for the formation of an effective regional development management system lead to changes in approaches and principles for their practical implementation. The importance of establishing an effective regional development management system is the key to the effective formation of entrepreneurial potential in difficult conditions of conducting economic activity. It is determined that the effectiveness of managing the entrepreneurial potential of the region is a multifaceted phenomenon that encompasses strategies, institutions, resources, human capital and partnership. It requires regional managers not only competence, but also strategic vision, the ability to shape a new quality of the economic environment and support entrepreneurs in conditions of constant change. It is through the development of entrepreneurship that regions are able to realize their own economic sovereignty, strengthen social stability and contribute to the sustainable development of the state as a whole.

For effective management of regional development and creation of conditions for growth of entrepreneurship it is necessary to use modern methodological tools. The paper proposes and substantiates methodological principles for studying the entrepreneurial-oriented institutional environment at the regional level, which allows for a comprehensive determination of the influence of institutional factors on the development of entrepreneurship and provides the opportunity to apply innovative approaches to managing the entrepreneurial potential of regional development, which are based on adaptability, integration of resources and orientation towards sustainable growth in modern socio-economic conditions.

State functional and regulatory influence is determined as the leading factor in the formation of entrepreneurial potential, ensuring the coherence of the regulatory framework, the development of educational and innovative infrastructure and the stimulation of economic activity. The formation of a favorable entrepreneurial climate also involves the creation of appropriate social conditions

that contribute to the establishment of an entrepreneurial culture, which allows not only to activate business initiative, but also to ensure its sustainability in the conditions of a transformational economy.

It is proven that the combination of evaluation and management components within a single methodology creates the prerequisites for the formation of a holistic system for managing the entrepreneurial potential of regional development in modern conditions. Generalization of the areas of entrepreneurial potential assessment by key components: financial, infrastructure, innovation, labor and management allows for a comprehensive assessment based on multidimensional indicators in order to obtain an objective picture of the level of development of the entrepreneurial potential of the region.

The study found that the business environment of Vinnytsia region is characterized by a high proportion of microbusiness, concentrated in the areas of trade, transport and IT. Agriculture remains the leading sector of the regional economy, but does not cover a wide range of small initiatives in the format of individual entrepreneurs. The uneven distribution of entrepreneurial activity between sectors indicates the need to stimulate the development of the service sector, innovation and scientific and technical activities. The development of small businesses in the IT sector demonstrates the prospects of this industry for further regional initiatives, in particular in the direction of digitalization of the economy.

The conceptual model for ensuring the development of entrepreneurial potential at the regional level was developed taking into account the strategic priorities for the development of Vinnytsia region. Its target basis, components of functional support, elements of stimulation, territorial decentralization of development, the level of united territorial communities and expected results are substantiated, which include: an increase in the number of business entities; activation of investment processes; an increase in the level of employment; an increase in the innovative capacity of business; strengthening of export potential.

The study proves that the management of entrepreneurial potential at the regional level ensures the achievement of systemic effects that go beyond the

economy and cover the social, organizational and institutional spheres. Their synergistic impact creates the basis for the formation of a new model of regional development based on the principles of inclusiveness, sustainability and innovation. In this context, digitalization is not only a means of optimizing processes, but also the foundation for a qualitatively new management model that allows you to flexibly respond to the challenges of the time and ensure the sustainable development of regional entrepreneurship. It is substantiated that the digitalization of business at the regional level is a structural transformation of the interaction of all participants in the regional market, which involves changing traditional forms of cooperation, methods of access to resources, communication channels and mechanisms for creating added value. Such a transformation covers not only the internal processes of enterprises, but also intersectoral interaction, the establishment of digital platforms between business, government bodies, scientific institutions and society.

It is proved that the management of entrepreneurial potential requires a strategic approach, development of human capital, support of innovative activity and intersectoral partnership. Effective management should be based on the implementation of smart specialization tools, public-private partnership and increasing the role of entrepreneurship support institutions. Therefore, successful management of entrepreneurial potential is the basis of economic growth, strengthening regional competitiveness and implementation of socio-economic priorities. Formation of a favorable business climate, orientation on innovations and support of local initiatives will allow the region to strengthen the level of competitiveness and achieve sustainable development.

Keywords: entrepreneurial potential, management, entrepreneurship, regional development, economic potential, innovation potential, innovative solutions, decentralization, digitalization, efficiency, investments, innovations, sustainable development.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз:

1. Volodymyr Shcherbych, Borys Pohrishchuk, Sergiy Nadvynychnyu, Natalia Dobizha, Oleg Pohrishchuk. Innovative Priorities for the Development of Integrated Forms of Entrepreneurship at the Regional Level. (Інноваційні пріоритети розвитку інтегрованих форм підприємництва на регіональному рівні). WSEAS Transactions on Environment and Development, ISSN / E-ISSN: 1790-5079 / 2224-3496, Volume 19, 2023, Art. №22, p.254-261. DOI: 10.37394/232015.2023.19.22 (індексується в наукометричних базах Scopus, Web of Science та ін.). (1,0 друк. арк.). Особистий внесок автора: визначено організаційні можливості реалізації інноваційних пріоритетів на регіональному рівні (0,2 друк . арк.).

2. Shcherbych, V., Lytvyn L., Hryhoruk, A., Orlova, V., Serhieieva, O., Riabtsev, G. Entrepreneurship in the Era of the Digital Economy. Neuroeconomic Aspect. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 2023. 14(4), 228-241. <https://doi.org/10.18662/brain/14.4/502> (індексується в наукометричній базі Web of Science та ін.). (1,0 друк. арк.). Особистий внесок автора: досліджено питання щодо застосуванні цифрових технологій в економічній сфері підприємницької діяльності (0,2 друк. арк.).

Статті у наукових фахових виданнях:

3. Щербич В. В., Погріщук Б.В. Інноваційний потенціал регіонального розвитку в концепції циркулярної економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Економічні науки», 2022. № 2 (60). С. 78 - 84.* [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2\(60\).78-84](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2022.2(60).78-84). (0,8 друк. арк.). Особистий внесок автора: обґрунтовано потенціал циркулярної економіки для розвитку інноваційного підприємництва (0,4 друк. арк.).

4. Щербич В. В., Погріщук Б.В. Інноваційно-інтегрований підхід до управління підприємницьким потенціалом регіонального розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Економічні науки», 2023. Вип.2 (62) С. 90-94.* [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.2\(62\).90-94](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.2(62).90-94). (0,9 друк. арк.). Особистий внесок автора: визначено

чинники забезпечення управління потенціалом регіонального розвитку на основі інноваційно-інтегрованого підходу (0,45 друк. арк.).

5. Щербич, В. В., Погріщук, Б. В., Погріщук, О. Б., Трачук, О. І. Інструменти маркетингового забезпечення продовольчої безпеки регіону. *Вісник соціально-економічних досліджень*. ОНЕУ. 2024. № 1-2 (88-89). С. 35-46. [https://doi.org/10.33987/vsed.1-2\(88-89\).2024.35-46](https://doi.org/10.33987/vsed.1-2(88-89).2024.35-46) (0,8 друк. арк.)
Особистий внесок автора: обґрунтовано принципи встановлення партнерських відносин з громадськими організаціями, підприємцями та управлінськими структурами для розв'язання питань сталої системи продовольчої безпеки регіону (0,3 друк. арк.).

6. Щербич В. В., Погріщук Б. В., Погріщук О. Б. Регіональний економічний потенціал: принципи формування та перспективи розвитку, *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 22. С.42-47. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.22.42> (0,9 друк. арк.).
Особистий внесок автора: визначено та обґрунтовано систему елементів формування регіонального економічного потенціалу (0,3 друк. арк.).

7. Щербич В. В., Погріщук О.Б., Методологічні аспекти стратегічного управління економічним розвитком на регіональному рівні. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*, 2025. № 5. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6545/6638>
<http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.92> (0,9 друк. арк.).
Особистий внесок автора: визначено інструменти стратегічного управління економічним розвитком на регіональному рівні (0,45 друк. арк.).

8. Щербич В. В., Погріщук Б. В., Погріщук О. Б., Мельник Ю. О. Управління інноваційним потенціалом аграрного сектору у забезпеченні сталого розвитку. *Економічний аналіз*. ЗУНУ, 2025. Т. 35. № 3. С. 386-394. <http://econa.org.ua/index.php/econa/ubmissions> <http://doi.org/10.35774/econa> (1,0 друк. арк.).
Особистий внесок автора: розроблено напрями вдосконалення системи управління інноваційно-інвестиційним забезпеченням підприємств, що сприяють зміцненню потенціалу розвитку (0,25 друк. арк.).

Публікації апробаційного характеру:

9. Щербич В. В. Підприємницький потенціал регіонального розвитку. *Науковий простір України: сучасні виклики та загрози*: зб. матер. Всеукр.

наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Вінниця, 20-21 жовтня 2022 р.: у 2-х т. Т.1. Ч.2. / За заг. ред. В.І. Мельник. Тернопіль: Крок, 2022. С.168-170.

10. Щербич В. В. Структурні компоненти потенціалу регіонального розвитку. *Актуальні питання економіки, фінансів, менеджменту та права в сучасних умовах*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Рівне, 10 січня 2023 р.). Рівне: ЦФЕНД, 2023. С.26-27.

11. Щербич В. В., Погріщук Б.В., Ткачук О.І. Продовольча безпека та конкурентоспроможність вітчизняної сільськогосподарської продукції. *Продовольча безпека України в умовах післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри*. Міжнародний форум : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, 30-31 травня 2024 р., м. Миколаїв: МНАУ, 2024. С.223-226. DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-70

12. Щербич В. В., Погріщук Б.В., Трачук О.І. Маркетинговий потенціал економічного розвитку підприємства. *Сучасні пріоритети розвитку науки та суспільства*: зб. матер. Всеукр. наук.- практ. конф., м. Вінниця, 11-12 квітня 2024 року: у 2-х т. Т.1. Ч.1. / За заг. ред. В.І. Мельник. Тернопіль: Крок, 2024. С.30-33.

13. Щербич В. В., Погріщук О.Б. Оцінка економічного потенціалу в управлінні бізнесом. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні. : матер. VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 26-27 вересня 2024 р. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/>

14. Щербич В. В., Погріщук О.Б. Теоретико-методологічні засади формування економічного потенціалу на регіональному рівні. The 9th International scientific and practical conference “*Perspectives of contemporary science: theory and practice*” (October 14-16, 2024) SPC “Sci-conf.com.ua”, Lviv, Ukraine. 2024. С.1231-1237.

15. Щербич В. В., Погріщук Б.В. Підприємницький потенціал у забезпеченні економічного відновлення. *Актуальні питання розвитку науки, економіки та соціуму в умовах війни та повоєнного відновлення*: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 16-17 жовтня 2025 р.: у 2-х т. Т.1. Ч.1. / За заг. ред. В.І. Мельник. Тернопіль: Крок, 2025. С.9-12.